

ALS LIEFDE OVERLEVEN WORDT

Leesexemplaar

Opgedragen aan Jade-Anaïs en India-Summer

© 2020, Triene-Mie Le Compte, Anne Groenen en Pelckmans Pro
Pelckmans Pro maakt deel uit van Pelckmans uitgevers nv
www.pelckmansuitgevers.be
Brasschaatsteenweg 308
2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslagontwerp: Tinxz
Zetwerk: Tinxz
Omslagbeeld: Tinxz

D/2020/13955/9
ISBN 978 94 6337 224 4
NUR 770

pelckmanspro.be
pelckmanspro.nl

[pelckmanspro](https://twitter.com/pelckmanspro)

Als liefde overleven wordt

De vele gezichten
van partnergeweld

Triene-Mie Le Compte en Anne Groenen

Pelckmans Pro

INHOUD

INLEIDING	6
PROLOOG	8
HOOFDSTUK 1 — DOLLE VERLIEFDHEID	11
De prins(es) op het witte paard	12
De eerste tekenen van verandering bij jezelf	15
De eerste tekenen van partnergeweld	27
HOOFDSTUK 2 — DE ONTNUCHTERING	39
Strategieën van een pleger van partnergeweld	40
Signalen voor de buitenwereld	59
HOOFDSTUK 3 — HET (ON)ZICHTBARE GEWELD	63
Seksueel geweld	66
Psychologisch geweld	69
Economisch geweld	71
Fysiek geweld	74
Sociaal isolement	76
HOOFDSTUK 4 — INTIEME RELATIE MET EEN NARCIST	81
Superioriteitsgevoel	83
Verstoorde intimiteit	87
Manipulatie en narcistische woede	91
Grootheidswaan	97
Pathologische leugens	101
Gebrekkig inlevingsvermogen	103
Obsessies en verslavingen	105
Ziekelijke afgunst	109
Spiritueel misbruik	111
HOOFDSTUK 5 — VERTREKKEN EN OPNIEUW BEGINNEN	115
Volledig gebroken	116
Ongeloof en eigen schuld	120
De knoop definitief doorhakken	126
De valkuilen van een nieuwe relatie	129
Hulp bieden	131
Gestalkt worden door je ex	135
Het wordt gevaarlijk	139
Rouwen moet je leren	142

HOOFDSTUK 6 — WARE LIEFDE BESTAAT	147
De gevolgen van partnergeweld.....	148
Wat je moet weten over partnergeweld.....	150
Het wordt beter	152
Een nieuw leven tegemoet.....	155
EPILOOG.....	159
NABESCHOUWING — PARTNERGEWELD	
HERKENNEN EN AANPAKKEN	161
Hulp zoeken bij partnergeweld	161
Vrijwillige en gedwongen hulp	164
Begeleiding en behandeling	167
Relatie- en gezinstherapie	169
Veiligheid installeren en risico's opvolgen.....	172
Herstel, hoop en empowerment	176
Tot slot.....	179
NUTTIGE WEBSITES.....	181
DANKWOORD.....	185
AANBEVOLEN LITERATUUR.....	189
REFERENTIES	190

INLEIDING*

Elke week sterft zowel in Nederland als in België minstens één vrouw aan de gevolgen van partnergeweld. En ook mannen worden regelmatig het slachtoffer van extreem partnergeweld. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie worden één op vijf vrouwen en één op zeven mannen in hun eigen relatie ooit met partnergeweld geconfronteerd. Hiermee is duidelijk dat dit fenomeen een van de meest voorkomende problemen in onze samenleving is. Het belangt dus ons allen aan.

Partnergeweld kent meestal een lange, onzichtbare aanloop met subtiele vernederingen als startpunt. Vaak mondt het uit in extreme vormen van geweld, die het slachtoffer bijna altijd meermaals ondergaat. Dat meemaken is terecht komen in een thriller die zelden een happy end kent, maar wel soms een fatale afloop.

Achteraf worden de dynamieken waarin een slachtoffer verstrikt is geraakt glashelder, maar tijdens de relatie is dit meestal de laatste persoon die het doorheeft. De mechanismen van partnergeweld halen de betrokkenen volledig onderuit en hulp komt jammer genoeg vaak te laat.

In dit boek neemt Triene-Mie Le Compte (Titi) je mee naar een wereld die erger is dan fictie en die keihard bewijst hoe het in werkelijkheid kan lopen. Ze beschrijft aan de hand van haar levensverhaal hoe ze in haar relatie met Joseph gedurende jaren stapsgewijs psychische, seksuele en fysieke terreur onderging en hoe ze van een sterke, onafhankelijke vrouw veranderde in een bang, onderdanig wezen. Tot ze uiteindelijk de moed vond om te vertrek-

ken, haar wonden likte, op zoek ging naar een nieuwe identiteit en haar leven opnieuw vormgaf.

Bij dit persoonlijke verhaal van Titi geeft Anne Groenen uitgebreide duiding. Ze legt op een heldere manier uit wat er zich afspeelt bij langdurig geweld in een relatie en ze toont je de vele gezichten van partnergeweld. De dynamieken die spelen en de verschillende vormen van psychisch, sociaal en economisch partnergeweld passeren hierbij de revue.

In de nabeschuiving belicht Anne Groenen onder meer de aanpak van partnergeweld, aanknopingspunten voor de begeleiding en de behandelprogramma's, en vooral wat je als omstander of professional kunt doen als je betrokken bent bij partnergeweld. Want een helpende hand bieden is mogelijk én noodzakelijk om een uitweg te vinden. Dit boek richt zich dan ook tot iedereen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, met partnergeweld in aanraking komt. Zowel slachtoffers, geweldplegers, omstanders als professionals vinden in dit boek bruikbare informatie om partnergeweld een halt toe te roepen.

* Om de leesbaarheid van de teksten te vergemakkelijken, verwijzen wij in dit boek naar de dader als een man en naar het slachtoffer als een vrouw, wat uiteraard geenszins betekent dat de dader altijd een man en het slachtoffer altijd een vrouw is. Al is elke individuele ervaring anders en zijn geen twee relaties identiek, toch zijn er bij langdurig partnergeweld meer overeenkomsten dan verschillen en kan dit boek dus gelezen worden door iedereen die hier persoonlijk, in zijn of haar omgeving of professioneel mee te maken krijgt.

PROLOOG

Zacht licht viel over mijn naakte lichaam. Mijn mond smaakte naar munt en ik hoorde mijn ruisende ademhaling. De houtachtige geur van parfum kwam me bekend voor, maar ik kon hem niet thuisbrengen. Beelden doemden voor me op. Ik zag Joseph die een fles wijn van de tafel griste en tegen de muur slingerde, ik voelde zijn hete adem in mijn gezicht en hoorde hem schreeuwen dat hij me zou vermoorden.

Ik tastte om me heen. Mijn hand gleed over koude, gladde tegels, maar nog steeds had ik geen idee waar ik was. Een scherpe pijn sneed als een mes door mijn hoofd. Ik kreunde en mijn hand trilde toen ik op zoek ging naar de oorzaak van de pijn. Mijn haar was nat en kleverig. In het schemerlicht tuurde ik naar mijn roodgekleurde vingers. Het duurde even voor ik besepte dat het bloed was. Mijn ademhaling stokte. Had Pepito de huurmoordenaar me dan toch gevonden, me voor dood achtergelaten? Ik draaide me op mijn zij en probeerde me op te richten. Ik moest om hulp roepen...

De huwelijksnacht, twintig jaar eerder

Ik was uiterst gespannen bij het vooruitzicht van onze huwelijksnacht en uit voorzorg had ik een grote, witte badhanddoek over het midden van het hotelbed gespreid. Ik sprenkelde enkele druppels parfum in mijn hals, trok mijn slipje uit en hing mijn negligé aan de deurklink.

Ik durfde Joseph nauwelijks aan te kijken toen ik naakt voor hem stond. We gingen op het bed liggen: ik onderaan, hij bovenop me. Hij hield zijn gezicht vlak bij het mijne en bewoog onhandig heen en weer, zijn ademhaling zwaar van de inspanning. Na twee minuten kwam zijn bezwete lichaam van het mijne los. Enkele tellen later draaide hij de piepende kranen van de douche open. Had ik iets verkeerd

gedaan? Was hij teleurgesteld? Vond hij me niet opwindend? En was dit seks?, dacht ik verward. Geen zoenen, geen tedere aanrakingen, maar slechts zijn gewicht op me voelen, ruw binnengedrongen worden en na enkele tellen was het al voorbij? Ik bleef liggen en wachtte tot hij terugkwam, me in zijn armen nam en me zou zeggen hoe mooi hij het allemaal had gevonden.

De badkamerdeur ging weer open, maar Joseph keek me niet aan. Hij nam de afstandsbediening van het nachtkastje en kwam op de rand van het bed zitten. De tv sprong aan op het journaal.

‘Joseph?’

Geen antwoord.

Ik kwam recht, wachtte nog heel even en strompelde dan naar de badkamer, beschaamd om mijn eigen naaktheid. Ik stapte in de douche en sloot mijn ogen terwijl het warme water het verse bloed tussen mijn benen wegspoelde. Mijn gedachten gingen naar mijn moeder die me zo vaak had gezegd dat seks je in de zevende hemel brengt en ik vroeg me af wat ze daarmee had kunnen bedoelen. Ik was zevenentwintig en had zopas voor het eerst in mijn leven seks gehad. Ik had er niets aan gevonden.

Nadat ik me had afgedroogd, liep ik terug naar de slaapkamer, trok de bebloede handdoek van het bed en kroop onder de gesteven lakens. Ik keek naar Joseph. Hij zat nog steeds stilzwijgend met zijn rug naar me toe. Waarom had hij me niet eerst zachtjes in zijn armen genomen en me gezoend, gestreeld, mijn lichaam ontdekt? We waren nooit eerder intiem geweest. Ik vond het zo romantisch dat ik mijn maagdelijkheid maar één keer kon weggeven en daar had ik mijn wettige echtgenoot voor uitgekozen. Joseph had mijn wens gerespecteerd en had niet één keer aangedrongen op seks. Dat was vast omdat hij me zo respecteerde en zo veel van me hield, vertelde ik mezelf.

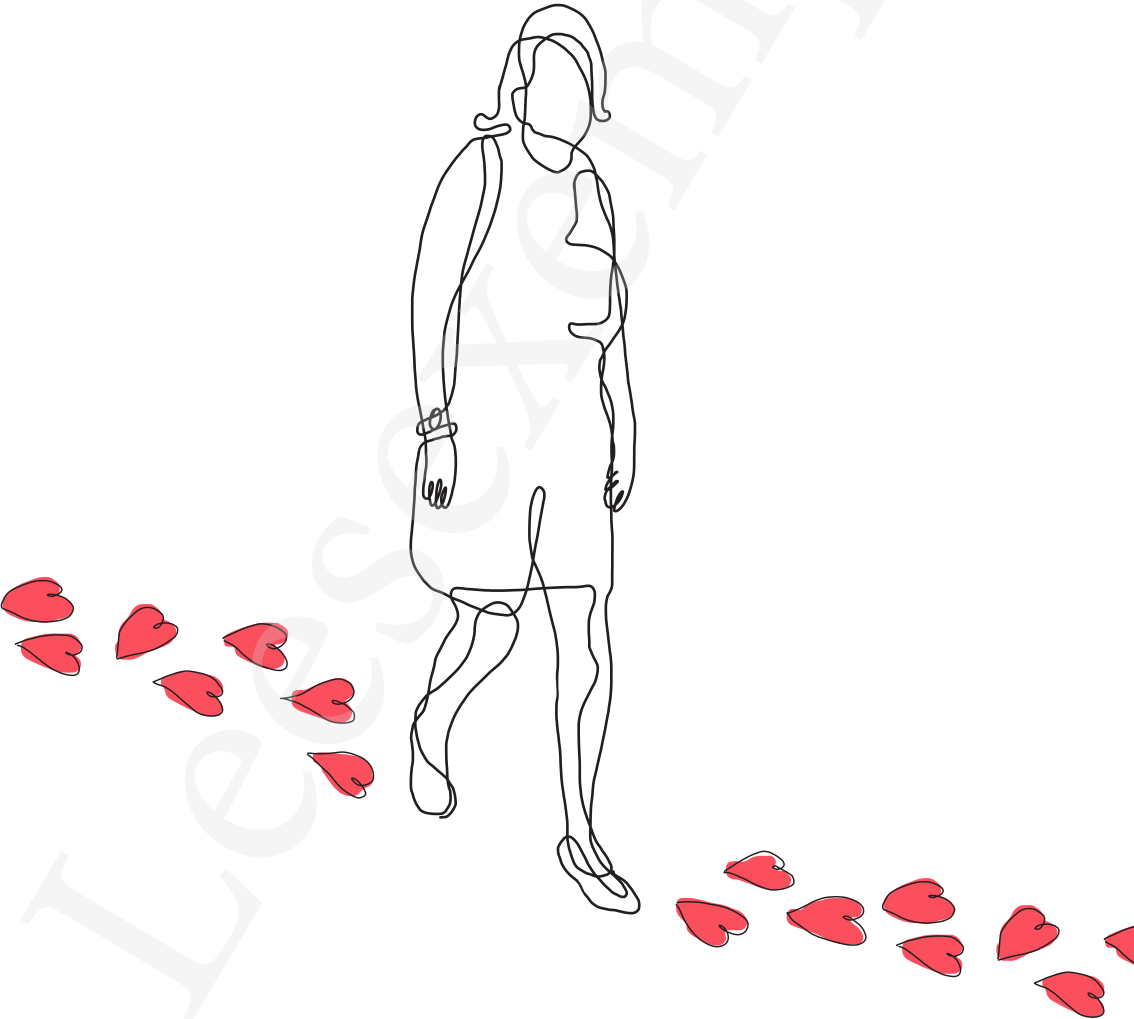
Even later knipte Joseph het licht uit, kroop naast me in bed en viel prompt in slaap, maar ik lag nog uren wakker. De volgende dag zouden we naar Brazilië vertrekken, het land waar hij vandaan kwam. Mijn jaren als meisje lagen nu achter me.

Leesevenplaar

HOOFDSTUK 1

Dolle Verliefdheid

ZOT VERLIEFD ZIJN, OP WOLKJES lopen, ernaar snakken om elke minuut van de dag en van de nacht met die ene persoon door te brengen... Het is een gevoel dat de meeste mensen in de loop van hun leven minstens één keer ervaren, al is elke verliefdheid anders en kun je nooit in woorden vatten wat het precies doet met een mens.

Voor velen is er niets mooiers dan pure romantiek, hartstochtelijke liefde, leven in een sprookje. Maar sprookjes blijven niet altijd duren. In het eerste deel van dit boek barst de liefde tussen Joseph en Titi in alle schoonheid los. Hun liefde is een bindmiddel dat de barstjes lijmt die na hun eerste, blinde verliefdheid zichtbaar worden. Of toch niet? ...

De prins(es) op het witte paard

Op mijn eerste ochtend als getrouwde vrouw was ik al vroeg wakker. Ik draaide me op mijn zijde en keek naar Joseph. Hij lag nog languit te snurken. Mijn blik ging van zijn kroeshaar naar zijn voorhoofd, dan naar zijn volle lippen, ontbloot bovenlijf en donkere tepels. Wat was hij knap en wat hield ik van hem! Ik kroop stilletjes tegen hem aan om hem niet wakker te maken en legde mijn hoofd op zijn borst. Hij rook zo lekker. Joseph rook altijd lekker.

Ik sloot mijn ogen en dacht terug aan de tijd toen we elkaar in Londen leerden kennen. Ik had me meteen tot hem aangetrokken gevoeld. Hij kwam immers uit Brazilië en had een donkere huid, wat ik onweerstaanbaar vond.

Algauw waren we onafscheidelijk geworden. We gingen arm in arm in Hyde Park wandelen, waarna hij een grote bos bloemen

voor me kocht, in een rokerig café muntjes in de jukebox gooide en What a wonderful world van Louis Armstrong liet afspelen. Ik was verkocht. Mijn romantische natuur en de aangeboren naïviteit en impulsiviteit die ik van mijn vader had geërfd, met daarbovenop de onweerstaanbare aantrekkingskracht die exotisme sinds mijn kinderjaren op me had uitgeoefend, deden me met beide ogen stijf dichtgeknepen en zonder nadenken in het onbekende springen.

Een jaar na onze ontmoeting trouwden we en ik wist precies hoe de rest van mijn leven er zou uitzien: met deze prins in Brazilië een nieuw leven beginnen, kinderen krijgen en voor altijd gelukkig zijn.

Het snurken hield op. Joseph rekte zich uit en sloeg zijn armen om me heen.

‘Titi, mijn liefste. Ik wil nooit meer een nacht zonder jou doorbrengen’, fluisterde hij in mijn oor.

Ik giechelde meisjesachtig.

‘Over enkele dagen neem ik je mee naar het noorden van Brazilië waar ik vandaan kom’, ging Joseph verder. ‘En maak je geen zorgen, want we gaan er vooral leuke dingen doen.’

‘We gaan er lesgeven, heb je gezegd.’

‘Precies. En mijn vrienden en familie opzoeken. En naar de zee gaan, natuurlijk, want die ligt op slechts enkele uren rijden van Teresina, de stad waar we gaan wonen.’

Ik glimlachte. Ik was opgegroeid aan zee, waar ik jaren eerder als kind met mijn broers en zussen ging ravotten en zandkastelen bouwde. Als ik een grote, gedraaide schelp vond, spoelde ik haar schoon in een plas of in de uitlopers van de golven die over het strand rolden. ’s Avonds in bed legde ik haar dan tegen mijn oor om er het ruisen van de zee in te horen tot ik in slaap viel. Nu ik in Josephs armen lag, kwamen die beelden me opnieuw voor de geest. Ik wilde in Brazilië snel een schelp vinden die me aan thuis zou herinneren, want ondanks mijn verliefdheid en drang naar avontuur, wist ik hoezeer ik aan het andere einde van de wereld mijn familie zou missen.

Wie droomt niet van romantische liefde? Van de prins of prinses die op een wit paard komt aandraven om ons voor altijd gelukkig te maken? Misschien geloof jij ook dat je de partner van je leven hebt gevonden. Hij is groot en knap, hij is sportief en zet zich in voor anderen, hij houdt net als jij van film, jullie zaten op de lagere school in dezelfde klas of je hebt hem pas ontmoet en hij lijkt net daardoor zo mysterieus en onweerstaanbaar. Ook je ouders zijn gek op hem en je vriendinnen vinden hem het einde. Ze zijn zelfs een tikkeltje jaloers op je. En waarom ook niet? Deze man overstelpt je met liefdesverklaringen, geschenkjes, bloemen en aandacht. Je krijgt vaak te horen hoeveel hij van je houdt en dat jij de ware voor hem bent. Je denkt dat je de hoofdvogel hebt afgeschoten, dat je het groot lot hebt gewonnen. Kortom, je bent een sprookje binnengewandeld en je prins is jouw belangrijkste bron van geluk geworden.

Verliefdheid doet iets bijzonders met een mens. De man die je hebt ontmoet, geeft je vlinders, je wilt het liefst al je tijd met hem doorbrengen, je hebt geen eetlust meer en de enige aan wie je nog kunt denken, is hij. Liefde is blind, horen we soms zeggen. Daar zit natuurlijk een grond van waarheid in, maar voor jou is degene die je heeft uitverkoren de perfectie nabij. Hoe zou je ooit kunnen twijfelen aan de oprechtheid van zijn liefde? Hij aanbidt je en je prijst jezelf gelukkig dat dit jou mocht overkomen.

Als alles goed gaat, evolueert jullie initiële verliefdheid naar liefde. Jullie ontwikkelen een diepe band met elkaar, gebaseerd op blind vertrouwen. Er zijn af en toe wat misverstanden en ontgoochelingen, maar die vallen in het niets bij jullie allesoverheersende liefde. Maar niet alles is altijd wat het lijkt, zeker niet in een relatie waarin psychisch misbruik zich onmerkbaar nestelt en de gevolgen zich pas veel later manifesteren.

Toch zijn er sinds de begindagen van de relatie reeds subtiele tekenen van misbruik. Het slachtoffer merkt ze vaak niet op of staat er niet bij stil, omdat bijvoorbeeld stress op het werk of een ruzie met een dierbare persoon dezelfde symptomen kan teweegbrengen, zoals een gevoel van onbehagen, droefheid, irritatie of een zekere onrust die ze niet kan duiden. Achteraf blijken deze subtiele aanwijzingen duidelijke signalen van misbruik te zijn. Jammer genoeg interpreteren slachtoffers deze signalen meestal niet als alarmerend, maar zijn zij net vaak de laatsten die het misbruik doorhebben, omdat ze in een roes van verliefdheid verkeren en ze zo graag in hun eigen romantische sprookje willen blijven geloven.

De eerste tekenen van verandering bij jezelf

Onze beginperiode in het noordoosten van Brazilië was een heerlijke tijd. Ik dompelde me onder in een nieuwe cultuur, zag schoonheid in alles om me heen en genoot enorm van het lesgeven. Er was slechts één ding waaraan ik niet kon wennen en dat was de moordende hitte waaronder Teresina 365 dagen per jaar gebukt ging. Ik voelde constant het zure zweet tussen mijn tenen, in mijn knieholtes, onder mijn armen en tussen mijn borsten kriebelen. Zelfs drie douches per dag koelden me niet af. De meeste huizen in Teresina hadden tralies in plaats van ramen, maar van een bries was zomer noch winter sprake. Het kwik steeg er tot boven de veertig graden en het was er nooit minder dan vijftwintig graden, zelfs 's nachts niet. De slaapkamer was de enige plek in huis met airco, maar die was peperduur in verbruik, zodat we de hele nacht onze klamme hoofdkussens omdraaiden en bij het ochtendgloren afgemat opstonden.

We keken dan ook altijd uit naar regen, die buiten het regenseizoen erg schaars was. Telkens wanneer er een bui overtrok, liepen we poedelnaakt de hoog ommuurde tuin in die algauw in een warme douche werd herschapen.

Ik herinner me hoe Joseph eens stond te dansen en met zijn penis heen en weer zwiepte tot ik bijna omver viel van het lachen.

‘Titi, ik hou van jou’, riep hij keer op keer uit.

‘Ik ook! Ik hou van jouuuuuu!’

Een half uur later was de regenbui voorbij. Zodra we terug binnen waren, overviel de hitte ons die nog steeds in huis hing.

‘Wanneer gaan we eens naar het strand?’, vroeg ik. ‘Een zuchtje wind zou me deugd doen.’

Joseph trok zijn T-shirt aan. Hij antwoordde niet. Had hij me niet gehoord?

‘Ik kan die hitte echt niet meer verdragen’, drong ik aan. ‘Koelt het hier dan nooit af? Zelfs in de winter is het bijna veertig graden. Aan de zee is het wellicht-’

‘Je weet dat je schoonheid enkel aan je echtgenoot toebehoort’, onderbrak Joseph me. ‘Het is uitgesloten dat andere mannen je in badpak zien, laat staan in een string, zoals dat hier de gewoonte is.’

‘Je bent jaloers’, schaterde ik het uit. ‘Dan laat ik binnenkort mijn haar eens knippen. Dat zal lekker fris zijn. Bovendien vind ik mezelf veel mooier met een korte coupe dan met mijn carré. Dat zijn dan twee vliegen in één klap.’

Joseph had net zijn ene been in zijn short gestoken. Hij keek op en beet op zijn onderlip, iets wat hij altijd deed als hij misnoegd was. Meteen ging mijn hart sneller kloppen. Ik wist dat Joseph zich aangetrokken voelde tot vrouwen met lang haar en daar was in Brazilië natuurlijk geen tekort aan. Ik voelde me onzeker. Het laatste wat ik wou, was dat hij me zou gaan vergelijken met de lokale schoonheden en mij niet meer mooi zou vinden.

‘Mijn haar knippen? Hoeft niet, hoor’, zei ik dus gehaast.

Eerste teken: je begint jezelf te veranderen voor je partner

Na verloop van tijd komen de verschillen aan de oppervlakte, samen met de kleine en grotere ergernissen. Hij gooit zijn vuile sokken onder het bed, vergeet weleens zijn partner een ochtendzoen te geven, hij is toch niet zo'n sportieve atleet als hij in het begin liet uitschijnen, hij geeft haar veel minder aandacht dan ze wel zou willen, hij is vaak humeurig en moppert constant op haar, en als klap op de vuurpijl vindt hij haar familie of beste vriendin maar niets. Ze voelt de twijfels knagen. Maar dan komt hij met een ruiker bloemen thuis en ze weet het weer helemaal zeker: hij is de man van haar leven, haar zielsverwant, die speciale persoon met wie ze stokoud wil worden. Een warm gevoel van dankbaarheid overspoelt haar en ze wil maar één ding: hem ondanks de probleempjes gelukkig maken, want dat is liefde met de grote L. En daar heeft ze alles voor over.

Er is natuurlijk niets verkeerd met toegevingen doen. Iedereen die wil dat zijn relatie werkt, sluit compromissen. De eerste tekenen van misbruik zijn, in tegenstelling tot wat men misschien verwacht, vaak bij het slachtoffer zelf te vinden. Als ze dus merkt dat ze steeds vaker ontgoocheld is of langer in ergernissen blijft hangen dan tijdens de onbekommerde begintijd, zou ze daar bij stil moeten staan. Voorts kan ze zich afvragen wie ze als persoon (nog) is en wil zijn, wat aan haar ligt en hoe ze zich wenst te gedragen ten opzichte van haar partner en anderen. Uiteindelijk moet zij beslissen waar haar grens van het aanvaardbare ligt om over een gezonde relatie te kunnen spreken die beide partners gelukkig maakt. Maar het is helemaal normaal dat ze hier geen helder antwoord op kan geven.

Al is het niet gemakkelijk, toch is het zinvol om een reality check te doen en zich de volgende vragen te stellen: Wat maakt dat ik me

soms zo ongelukkig voel? Waarom verloopt de communicatie over onze ergernissen zo stroef? Hoe rijm ik zijn plotse uitbarstingen met zijn superromantische attenties? Hoe komt het dat ik dingen begin te doen tegen mijn zin om hem te behagen en discussies te vermijden? Ben ik meer in mezelf gekeerd dan vroeger? Verander ik van kleding- of haarstijl omdat ik verwacht dat hij dat leuk zal vinden? Probeer ik altijd aan te voelen wat hij van me verlangt en ga ik daar dan automatisch naar handelen? Praat ik zijn gedrag steeds goed als anderen er vragen over stellen? Dek ik zijn uitschuivers toe met de mantel der liefde zonder dieper in te gaan op zijn drijfveren? Vergoelijk ik zijn gedrag omdat hij een moeilijke jeugd had of een stressvolle periode doormaakt en wil ik hem tegemoetkomen door hem zo veel mogelijk te plezieren?

Een positief antwoord op de bovenstaande vragen noopt tot reflectie. Het is zinvol dat een vermoedelijk slachtoffer van geweld in de relatie zich afvraagt wat er aan de hand is. Misschien heeft ze nu nood aan een luisterend oor. Ze kan in ieder geval altijd beter vroeg dan laat—al dan niet samen met haar partner—hierover met iemand praten. Dat kan een hulpverlener zijn, de huisdokter of iemand via een online hulplijn. Het is eveneens belangrijk dat ze zich ervan bewust is dat er een verschil is tussen normaal gedrag en (psychisch) geweld. Ook al ligt de grens tussen beide voor iedereen ergens anders, toch is er een duidelijk onderscheid tussen normale ruzies en gezonde frustraties aan de ene kant en partnergeweld aan de andere kant. Dat is deels subjectief. Het wordt bepaald door de eigen ervaringen en gevoelens, maar bij langdurige blootstelling aan verschillende vormen van partnergeweld kan de combinatie van bepaalde persoonskenmerken, gedragspatronen en triggers resulteren in duidelijk grensoverschrijdend gedrag. Bij blijvende twijfels is het te overwegen om de stap naar hulp te zetten.

We zijn in Brazilië nooit tot aan de zee geraakt, maar ik wou niet klagen. Joseph was erg lief voor me en hij deed er alles aan om het me naar de zin te maken. Hij verklaarde me alle dagen zijn liefde en stelde me overal voor als zijn kersverse bruid, de vrouw van zijn leven, de prinses die zo onverwacht in zijn leven was gekomen.

Ik vond het onbegrijpelijk dat zijn ex-verloofde Anna-Beatriz hem in de steek had gelaten. Toen ze drie jaar eerder voor een zomercursus naar Amerika was gegaan, was ze er binnen de kortste keren getrouwd in plaats van terug te komen. Volgens mij had ze hiermee de kans van haar leven gemist, want in mijn ogen was Joseph een heerlijke man met een hart van goud.

Het enige wat me zorgen baarde, was het gebrek aan seks in onze relatie. Joseph had nooit aangedrongen op voorhuwelijkse seks. In mijn gedachten was dat omdat hij me respecteerde en zo veel van me hield. Ik was uiteindelijk op mijn zevenentwintigste als maagd getrouwd, net zoals ik het had gewild, want mijn maagdelijkheid was voor mij een kostbare schat die ik maar aan één persoon kon geven en daar had ik mijn wettige echtgenoot voor uitgekozen, iets waarvan ik nog geen dag spijt had gehad.

Maar sinds onze huwelijksnacht was er nog steeds weinig sprake van seks. Joseph leek totaal geen interesse te hebben. Ik vond het vreemd, want hadden mannen niet de reputatie altijd op seks uit te zijn? Joseph niet dus, en op die manier zouden we natuurlijk nooit aan kinderen geraken, een wens die ik bleef koesteren.

‘We zijn nu een jaar getrouwd’, zei ik op een dag. ‘Wanneer beginnen we er eens aan?’

‘Ach, Titi. Dat zou op dit moment onverantwoord zijn’, zei Joseph.

Opnieuw ging ik een mogelijk conflict uit de weg en in mijn behaagzucht beaamde ik wat hij zei. ‘Tja, Brazilië zit midden in een politieke crisis en de inflatie blijft maar stijgen. Misschien moeten we ons leven inderdaad niet moeilijker maken dan het al is. Sorry dat ik er opnieuw over begon. Maar ik dacht dat als we wachten tot de crisis voorbij is, we alweer wat ouder zijn en...’